

Rättningsmall

Patientfall 1

Fråga 1.

- *Alzheimers sjukdom (0,5p)*
- *Fronto-temporaldemens, frontallobsdemens, pannlobsdemens (0,5p)*
- *Lewykroppsdemens, Lewy body demens (0,5p)*
- *Vaskulärdemens (0,5p)*
- *Blanddemens (0,5p)*

(Marcusson, 2017)

Fråga 2.

- *Att punktera underliggande artär (0,5p)*
- *Klorhexidin (0,5p)*
- *Etanol 70 % (0,5p)*
- *Provresultatet kan påverkas (0,5p)*
- *Hemolys (0,5p)*
- *Läckage av kalium (0,5p)*
- *När blod kommit ner i första röret (0,5p)*
- *När jag får blodsvar (0,5p)*

(Boman & Wikström 2019; Kuusinen, 2019)

Fråga 3.

Närstående	X	Kommunikation	Vårderfarenhet
Pågående vård		Levnadsvanor/Livsstil	X
Aktivitet		Säkerhet	Upplysning
Uppgiftslämnare	X	Socialt	X
Medverkan		Läkemedelshantering	Smärta
Psykosocialt		Stöd	Elimination

(Ehnfors, Ehrenberg & Thorell- Ekstrand, 2013)

Fråga 4.*

- *84 kapslar*

Fråga 5.

- Risk för fall
- *Risk för trycksår (0,5p)*
- *Risk för undernäring (0,5p)*

(Senior Alert, 2019)

Fråga 6.

- *Hörselnedsättning/hörselpåverkan (0,5p)*
- *Dimsyn (0,5p)*
- *Svimning, medvetandeförlust (0,5p)*
- *Trötthet, svaghet (0,5p)*
- *Att blodtrycket sjunker vid lägesändring från liggande/sittande till stående (0,5p)*
- *Blodtrycket förändras (0,5p)*
- *Det blir felaktiga värden (0,5p)*
- *Systoliskt blodtryck (0,5p)*
- *Pulsjuden kan utebli, svårt att höra (0,5p)*
- *Två, tre centimeter ovanför armvecket (0,5p)*
- *Två, tre fingrars bredd över armvecket, (0,5p)*
- *Strax ovanför armvecket (0,5p)*

(Ekwall & Jansson, 2016; Forsén, 2019; Magnusson & Mattsson, 2019)

Fråga 7.

- *Svårt att svälja tabletter (0,5p)*
- *Tror inte att läkemedlet har effekt, är inte motiverad (0,5p)*
- *Glömmer att ta läkemedlet, förvirrad (0,5p)*
- *Anser sig inte vara sjuk, förnekelse (0,5p)*

- *Är rädd för biverkningar (0,5p)*
- *Förutfattade åsikter om läkemedlet (0,5p)*
- *Otillräcklig, bristande information från sjukvården (0,5p)*
- *Bristande kunskaper (0,5p)*
- *Klarar inte av doseringen/intaget själv, behöver stöd och hjälp (0,5p)*

Använder många läkemedel samtidigt 0p (ej relevant här)

(Nordeng & Spigset, 2020)

Fråga 8.

- *Hjärtats (elektriska) aktivitet (0,5p)*
- *Snabb rytm (0,5p)*
- *P-våg saknas, ej typisk P-våg (0,5p)*
- *Krusig baslinje/linje, små vågor (0,5p)*

(Ekwall & Jansson, 2016; Wikström, 2018)

Fråga 9.

- *Fyllnad (0,5p)*
- *Frekvens (0,5p)*

(Forsén, 2019)

Fråga 10.

Vid högt systoliskt blodtryck över ca 160mm/Hg	Vid lågt systoliskt blodtryck under ca 80 mm/Hg X	Vid diastoliskt blodtryck under ca 60 mm/Hg
Handleden på tumsidan X	Handleden på lillfingersidan	Mitt på handleden
Tumme och pekfinger	Långfinger och ringfinger	Pekfinger och långfinger X

15 sekunder	2 minuter	1 minut X
45- 80 slag/minut	50-100 slag/minut X	80-120 slag/minut
Alla pulsvågor kommer inte ut i arteria radialis och hjärtat har högre frekvens än den man palperar X	Endast vartannat slag kommer regelbundet ut i arteria radialis	Det går inte att palpera pulsvågor alls i arteria radialis vid oregelbunden hjärtrytm

(Forsén. 2019)

Fråga 11.

- Ger ärlig och saklig (ev skriftlig) information, informera om planerad vård, ger inga falska löften (0,5p)
- Visar att du tar deras oro på allvar, förmedla acceptans för deras känslor (0,5p)
- Uppmuntrar, berömmar, belyser styrkor (0,5p)
- Moraliserar inte, argumenterar inte emot (0,5p)
- Ger dem möjlighet att själva ställa frågor, undersöka och ta reda på fakta (0,5p)
- Stimulerar dem till eget tänkande i stället för att ge svar (0,5p)
- Ställer cirkulära frågor, öppna frågor (0,5p)
- Sätter ord på oron, rädslan (0,5p)
- Kroppsspråk, visa närvaro (0,5p)
- Sammanfatta, spegla, bekräfta det som sägs (0,5p)

Kuratorskontakt, anhöriggrupper osv (0p)

(Fossum, 2019, Friberg & Öhlén, 2019)

Fråga 12.

- Äta täta måltider, 5-6 måltider per dag, inta mellanmål (0,5p)
- Minska nattfastan (0,5p)
- Äta energirik, proteinrik, näringstät kost, undvika lättprodukter (0,5p)
- Energiberika maten (t ex grädde, gräddglass osv) (0,5p)
- Planera aktiviteter så att Martin inte tröttnas ut före måltid, vila innan måltid/vila 30 min innan måltid (0,5p)
- Äta mat som han tycker om (0,5p)

(Edberg & Wijk, 2019)

Fråga 13.

- Specifikt
- *Mätbart (0,5p)*
- *Acceperat (0,5p)*
- *Realistiskt, relevant (0,5p)*
- *Tidsbestämt, tid (0,5p)*

(Ehrenberg & Wallin, 2019)

Referenser

Boman, L. & Wikström, C. (2019). *Medicinsk teknik. Teori, planering och genomförande*. Lund: Studentlitteratur AB.

Edberg, A-K. & Wijk, H. (Red.) (2019). *Omvårdnadens grunder; Hälsa och ohälsa*. Lund: Studentlitteratur AB.

Ehnfors, M., Ehrenberg, A. & Thorell- Ekstrand, I. (2013). *Nya VIPS-boken*. Lund: Studentlitteratur AB.

Ehrenberg, A. & Wallin, L. (Red.) (2019). *Omvårdnadens grunder; Ansvar och utveckling*. Lund: Studentlitteratur AB.

Ekwall, A. & Jansson, A-M (Red.) (2016). *Omvårdnad & medicin*. Lund: Studentlitteratur AB.

Forsén, J. (2019). *Blodtrycksmätning, manuell. Vårdhandboken*. Hämtad 6 december 2020 från: <https://www.vardhandboken.se/undersokning-och-provtagning/blodtrycksmatning-manuell/oversikt/>

Forsén, J. (2019). *Pulspalpation, pulsmätning. Vårdhandboken*. Hämtad 6 december 2020 från: <https://www.vardhandboken.se/undersokning-och-provtagning/pulspalpation-pulsmatning/oversikt/>

Fossum, B.(Red.) (2019). *Kommunikation, samtal och bemötande i vården*. Lund: Studentlitteratur AB.

Friberg, F. & Öhlén, J. (Red.) (2019). *Omvårdnadens grunder, perspektiv och förhållningssätt*. Lund: Studentlitteratur AB.

Kuusinen, M. (2019). *Blodprov, venös provtagning. Vårdhandboken*. Hämtad 6 december 2020 från: <https://www.vardhandboken.se/undersokning-och-provtagning/blodprov/blodprov-venos-provtagning/oversikt/>

Magnusson, P., & Mattson, G.2019. *Ortostatisk hypotension. Internetmedicin*. Hämtad 13 januari, 2021 från: <https://www.internetmedicin.se/behandlingsoversikter/kardiologi/ortostatisk-hypotension/>

Marcusson, J. (2017). *Demens – Utredning i primärvård. Internetmedicin*. Hämtad 6 december 2020 från: <https://www.internetmedicin.se/behandlingsoversikter/geriatrik/demens-utredning-i-primarvard/>

Nordeng, H. & Spigset, O. (Red.) (2020). *Farmakologi och läkemedelsanvändning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Senior Alert (2019). *Vårdprevention*. Hämtad 6 december 2020 från: <https://plus.rjl.se/infopage.jsf?nodeId=43926>

Wikström, J. (2018). *Akutsjukvård Omvårdnad och behandling vid akut sjukdom eller skada*. Lund: studentlitteratur AB.

Patientfall 2

Fråga 1.

Lag om biobanker i hälso- och sjukvården m.m. (1p)

Biobankslagen (1p)

(SFS 2002:297)

Fråga 2.

- *Chockfasen, förnekelsefasen (0,5p)*
- *Reaktionsfasen (0,5p)*
- *Bearbetningsfasen, acceptansfasen, reparationsfasen (0,5p)*
- *Nyorienteringsfasen, copingfasen (0,5p)*

(dessa faser behöver inte vara i rätt ordning för poäng)

(Cullberg, 2009; Ericson & Lind, 2020)

Fråga 3.

- *Minimera risk för aspiration av maginnehåll till lungorna (0,5p)*
- *För att motverka att Maria drabbas av infektioner (0,5p)*
- *För att undvika komplikationer, t ex trombos, pneumoni, trycksår, obstipation (0,5p)*
- *Minska läkningstiden (0,5p)*
- *Försvårar djupandning (0,5p)*
- *Underlättar mobilisering (0,5p)*
- *Gynnar läkningsprocessen (0,5p)*
- *Minimerar stresspåslag (0,5p)*
- *För att förebygga smärtgenombrott (0,5p)*

(Kumlien & Rystedt, 2016; Järhult, Offenbartl & Andersson, 2019)

Fråga 4.

- *Tvåla in kroppen två gånger vid varje duschtillfälle (0,5p)*
- *När operation görs av pariga organ (0,5p)*

(WHO, 2009; Järhult, Offenbartl & Andersson, 2019)

Fråga 5.

Sant	Falskt
	X
	X
X	
	X
X	
	X

(Ebefors et al 2020)

Fråga 6.*

8 timmar och 20 minuter

Fråga 7.

- *Portvaktskörteln, Sentinel node (0,5p)*
- *För att utreda spridning i lymfsystemet, om det finns metastaser/tumör (0,5p)*

(Järhult, Offenbartl & Andersson, 2019)

Fråga 8.

- *Kan växa in i omkringliggande vävnad (0,5p)*
- *Kan metastasera, kan sprida sig (0,5p)*
- *Den skiljer sig från normal vävnad, olik modercellen/modervävnaden (0,5p)*
- *Tumören är aggressiv (0,5p)*
- *Tumören sprider sig lättare (0,5p)*
- *Sämre prognos (0,5p)*

(Grefberg, 2013)

Fråga 9.

- Anger storlek och utbredning av tumören
 - *Anger spridning till lymfkörtlar (0,5p)*
 - *Lymfkörtelstatus (0,5p)*
- Enbart spridning 0p
- *Anger förekomst av metastaser (0,5p)*

(Järhult, Offenbartl & Andersson, 2019; Lindman, 2019)

Fråga 10.

- *Dubbelkollar ordinationen (0,5p)*
- *Att ordinationen är rimlig? (0,5p)*
- *Att ordinationen är signerad av läkare (0,5p)*
- *Att blodprover som är tagna är inom gränsvärden för att klara behandlingen (0,5p)*
- *Att patientidentitet stämmer med uppgifter i läkemedelsjournal, kontrollerar ID (0,5p)*
- *Att iordningsställda läkemedel är (märkta) enligt ordination och märkta med patient-ID (0,5p)*
- *Att det finns premedicinering ordinerad (0,5p)*
- *Har patienten uppmanats att omedelbart säga till om smärta eller obehag uppstår vid administreringen? (0,5p)*

(Delin Eriksson, 2020)

Fråga 11.

- *Undvik fet mat (0,5p)*
- *Undvik söt mat (0,5p)*
- *Undvik favoriträtter pga betingat illamående (0,5p)*
- *Undvik matos och starka dofter (0,5p)*
- *Undvik att laga mat själv, ha färdiglagad mat i frysen (0,5p)*
- *Salt mat kan föredras (0,5p)*
- *Kall mat kan föredras (0,5p)*
- *Mat med neutral smak, pannkaka, omelett, kyckling mm kan föredras (0,5p)*
- *Ät något torrt som t ex kex eller skorpa (0,5p)*
- *Tugga tuggummi (0,5p)*

- *Lätt kost dagen före behandling och innan behandlingsstart (0,5p)*

(Edberg & Wijk, 2019, Cancerfonden.se, 2020)

Fråga 12.

- *Tvättar händerna med tvål och vatten om de är synligt smutsiga (0,5p)*
- *Desinfekterar händerna innan provtagningen (0,5p)*
- *Sätter på dig handskar (0,5p)*
- *Sätter på dig ett förkläde (0,5p)*
- *Desinfekterar händerna efter provtagningen (0,5p)*
- *Aseptiskt handhavande (0,5p)*
- *Utföra så få manipulationer som möjligt (0,5p)*

(Frykholm & Pettersson, 2019; Svensson, & Wetterbrandt. 2019)

Fråga 12.

1. *Erythrocyter, röda blodkroppar (0,5p)*

2. *Leukocyter, vita blodkroppar (0,5p)*

(granulocyter, monocyter eller lymfocyter ger 0 p då de inte är huvudsakliga cellgrupper)

3. *Trombocyter, blodplättar (0,5p)*

- *Plasma (0,5p)*

(Grefberg, 2013)

Fråga 14.

- *Ihållande trötthet/sjukdomsrelaterad trötthet som inte går att vila eller sova bort (1p)*
- *Kroppen återställer inte balansen trots vila och sömn (1p)*
- *Upplevelse av energiförlust som inte står i proportion till utfört fysiskt eller mentalt arbete (1p)*
- *Sjukdomsrelaterad trötthet, extrem trötthet (0,5p)*

Enbart trötthet 0p

(Edberg & Wijk, 2019)

Fråga 15.

- *Var noggrann med handhygien (0,5 p)*
- *Var noggrann med den dagliga hygien, t ex dusch, byte av sängkläder (0,5p)*
- *Var noggrann med munvård/munhygien (0,5p)*
- *Använd mjuk tandborste så att inte tandköttet går sönder (0,5p)*
- *Använd inte rektaltermometer eller stolpiller (0,5p)*
- *Undvik bada i badtunna eller bubbelpool (0,5p)*
- *Undvik trädgårdsarbete, svampplockning och liknande. I jord, komposthögar finns bakterier och svamporganismer som kan orsaka infektioner (0,5p)*
- *Var noga med temperaturhållning av mat, varm mat skall vara varm och kall mat skall vara kall, även vid transport (0,5p)*
- *Undvik gravade produkter och rått kött (0,5p)*
- *Undvik opastöriserade juicer eller opastöriserade mjölkprodukter, t ex mögelostar (0,5p)*
- *Undvik smörgåsbord och bufféer (0,5p)*
- *Frukt och grönsaker skall sköljas noga, (behöver inte skalas) (0,5p)*
- *Undvik vacuumförpackningar med lång hållbarhet där det är kort återstående hållbarhetstid (0,5p)*

Vaccinationer ska i de flesta fall undvikas vid infektionskänslighet relaterat till låga leukocyter 0 p)

(Cancercentrum.se, 2019; 2016)

Referenser

Cancercentrum.se. (2019) *Infektionskänslighet vid cytostatikabehandling*. Hämtad 20 december 2020 från: <https://www.cancercentrum.se/globalassets/cancerdiagnoser/tjock--och-andtarm-anal/uppsala-orebro/min-varoplan/6-cancerrehabilitering/6.17-infektionskanslighet-vid-cytostatikabehandling-g.pdf>

Cancercentrum.se (2016). *Kostinformation till dig med nedsatt immunförsvar*. Hämtad 27 december 2020 från: <https://cancercentrum.se/globalassets/cancerdiagnoser/blod-lymfom-myelom/vast/kostinformation-till-dig-med-nedsatt-immunforsvar-rev-3.pdf>

Cancerfonden.se (2019). *Mat vid cancer*. Hämtad 20 december 2020 från: <https://www.cancerfonden.se/om-cancer/leva-med-cancer/mat-vid-cancer>

Cullberg, J. (2009). *Kris och utveckling*. Stockholm: Natur och Kultur.

Ebefors E-M., Hammarskiöld, F. & Wahl, K. (2020). *Katetrar, sonder och drän/ perifer venkateter. Vårdhandboken*. Hämtad 20 december 2020 från:
<https://www.vardhandboken.se/katetrar-sonder-och-dran/perifer-venkateter/oversikt/>

Edberg, A-K. & Wijk, H. (Red.) (2019). *Omvårdnadens grunder; Hälsa och ohälsa*. Lund: Studentlitteratur AB.

Ericsson, T. & Lind, M. (Red) (2020). *Medicinska sjukdomar*. Lund: Studentlitteratur AB.

Grefberg, N. (red.) (2013) *Medicinboken*. Stockholm: Liber.

Delin Eriksson, A. (2020). *Cytostatika, cytotoxiska läkemedel. Vårdhandboken*. Hämtad 19 december 2020 från: <https://www.vardhandboken.se/ward-och-behandling/lakemedelsbehandling/cytostatika-cytotoxiska-lakemedel/oversikt/>

Lindman, H. (2019). *Bröstcancer, utredning. Internetmedicin*. Hämtad 19 december 2020 från bröstcancer, utredning - Internetmedicin

Järhult, J., Offenbartl, K. & Andersson, M. (2019). *Kirurgiboken*. Stockholm: Liber AB.

Kumlien, C. & Rystedt, J. (2016.) *Omvårdnad och kirurgi*. Lund: Studentlitteratur AB.

Lindman, H. (2019). *Bröstcancer, utredning. Internetmedicin*. Hämtad 13 januari 2021 från: <https://www.internetmedicin.se/behandlingsoversikter/onkologi/brostcancer-utredning/>

Frykholm, P. & Pettersson, J. (2019). *Subcutan venport. Vårdhandboken*. Hämtad 20 december 2020 från:

<https://www.vardhandboken.se/katetrar-sonder-och-dran/subkutan-venport/oversikt/>

Svensson, P-O. Wetterbrandt, S. (2019). *Basala hygienrutiner och klädregler. Vårdhandboken*. Hämtad 20 december 2020 från <https://www.vardhandboken.se/vardhygien-infektioner-och-smittspridning/vardhygien/basala-hygienrutiner-och-arbetklader/oversikt/>

SFS (2002:297). *Lag om biobanker i hälso- och sjukvården m.m.* Hämtad 17 december 2020 från: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2002297-om-biobanker-i-halso--och_sfs-2002-297

WHO's guidelines for safe surgery: safe surgery saves lives, (2009). Hämtad 17 december 2010 från:

<https://www.who.int/teams/integrated-health-services/patient-safety/research/safe-surgery>